

IHMISOIKEUSKESKUKSEN UUTISKIRJE 1/2015

Ihmisoikeuskeskuksen uutiskirje kokoaa yhteen ihmisoikeuksiin liittyvät uutiset ja ajankohtaiset tapahtumat keskeisiltä kansainvälisiltä toimijoilta.

Yhdistyneet kansakunnat (YK)

TSS-komitean suositukset Suomelle

YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan sopimuksen täytäntöönpanoa valvovan komitean suosituksen Suomelle julkaistiin joulukuun alussa. Komitea piti myönteisenä sitä, että Suomi on jatkanut ihmisoikeussopimusten ratifiointia ja laatinut kansallisia ihmisoikeuksia edistäviä toimintaohjelmia. Se antoi useita saamelaisten oikeuksiin, kuten ILO 169 -sopimuksen ratifiointiin, liittyviä suosituksia. Komitea myös suositteli tehokkaampia toimenpiteitä nuoris- ja pitkäaikaistyöttömyyden poistamiseksi, perheväkivallan vastaisia toimia ja turvakotien riittävyyden turvaamista sekä kohdennettuja toimenpiteitä köyhyyden ja asunnottomuuden vähentämiseksi. Komitea suositteli myös kansallisen ihmisoikeusinstituution riittävää resursointia ja kehitysyhteistyömäärärahojen nostamista 0,7 prosenttiin.

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=317043&contentlan=1&culture=fi-FI>

Sijaissynnytykset ja biologiset testamentit esillä

UNECSON bioetiikan 10. maailmankonferenssin läpileikkaavana teemana olivat ihmisoikeudet. Jerusalemissa käsiteltiin tammikuun alussa muun muassa surrogaattiäitiyttä ja sijaissynnyttämistä, joihin liittyvä sääntely on kirjavaa. Monissa maissa ei ole lainkaan lainsäädäntöä. Kansainvälisten kaupallisten sijaissynnytysten määrä on kuitenkin lisääntymässä, ja näyttääkin todennäköiseltä, että keskustelu kansainvälisen sopimuksen laatimiseksi on alkamassa. Esillä oli myös ”biologinen testamentti”, jolla säännellään sperman, munasolun tai alkion käyttämisestä kuoleman jälkeen. Käytännön tasolla tällaisia järjestelyjä tehdään jo Israelissa, vaikka lainsäädäntöä ei ole.

<http://www.isas.co.il/bioethics2015/>

YK:n ihmisoikeusvaltuutetulta Zeid Ra'ad al-Husseinilta vahvoja kantoja ja tukea YK:n ihmisoikeuskasvatusohjelmalle

YK:n ihmisoikeusvaltuutetun tehtävään 1.9.2014 astunut Zeid Ra'ad al-Hussein on aloittanut kautensa vahvoilla lausunnoilla muistuttamalla, ettei mikään valtio, edes Yhdysvallat, voi välttää vastuutaan kidutuksesta. Aiemmin muun muassa Jordanian YK-lähettiläänä toimineen al-Husseinin ymmärrys Lähi-idän tilanteesta tulee tarpeeseen. ISIS:in osalta hän on korostanut terroritekojen osoittavan, millainen valtio syntyisi, jos kyseiset ääriyhmät pääsisivät perustamaan valtion. Rauhankasvatusta käsittelevässä konferenssissa tammikuussa Al-Hussein korosti ihmisoikeuskasvatuksen tärkeyttä kaikessa kasvatuksessa.

<http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/HighCommissioner.aspx>

Euroopan neuvosto (EN)

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin purki jutturuuhkaa

EIT:ssä vireillä olevien juttujen määrä oli vuoden 2014 lopussa 69 900, mikä merkitsee 30 % vähennystä vuoden takaisesta miltei 100 000 jutun jonosta. Jutturuuhkan purkamisen on mahdollistanut ennen kaikkea lisäpöytäkirjalla nro 14 sovitut menettelyt: määrätty jutut käsitellään nyt yhden tuomarin kokoonpanossa ja jutut seulotaan heti alkuun tätä tarkoitusta varten perustetulla osastolla. Vuoden lopussa suurin osa vireillä olevista jutuista kohdistui Ukrainaan (19,5 %), Italiaan (14,4 %), Venäjään (14,3 %) ja Turkkiin (13,6 %). Puolet etusijalle asetetuista jutuista koski Venäjää ja Romaniaa. Tuomioita annettiin viime vuonna eniten Venäjälle (122), Turkille (94), Romanianille (74), Kreikalle (50) ja Unkarille (49). Tuomioistuimen murheena ovat tietyistä maista saapuvat hyvin samankaltaiset jutut. Todellinen ratkaisu jutturuuhkiin olisi oikeusturvasta huolehtiminen näiden asioiden osalta jäsenvaltiossa, tarvittaessa kansallista lainsäädäntöä muuttamalla.

http://www.echr.coe.int/Documents/Stats_analysis_2014_ENG.pdf

http://www.echr.coe.int/Documents/Annual_Report_2014_ENG.pdf

Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea: 252 loukkausta 41 valtiossa

Euroopan neuvoston sosiaalisen peruskirjan noudattamista valvova komitea löysi vuonna 252 loukkausta 41 peruskirjan ratifioineessa valtiossa. Komitea käsittelee tapauksia valtioiden määräaikaisraporttien ja järjestökanteluiden pohjalta. Yksityiset henkilöt eivät voi tehdä kantelua komitealle.

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/socialcharter/Conclusions/ConclusionsIndex_en.asp

Euroopan unioni (EU)

EU:n tuomioistuin: luonnossopimus EU:n liittymiseksi EIS:een rikkoo perussopimuksia

EU:n tuomioistuin julkaisi 18.12.2014 lausuntonsa (CJEU 2/13) koskien Euroopan unionin liittymistä Euroopan ihmisoikeussopimukseen (EIS). Lausunnossa esitetään useita ongelmakohtia sopimusluonnoksesta koskien muun muassa unionin oikeuden etusijaperiaatteen väistymistä ja sitä mahdollisuutta, että EU-oikeuden tulkintaoikeus siirtyisi tietyissä tilanteissa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle. Johtopäätöksenä oli, ettei sopimusluonnos ole sopusoinnussa EU:n perustamissopimusten kanssa. Lausunto yllätti täysin monet neuvotteluprosessiin osallistuneet. Neuvottelut EU:n liittymisestä EIS:een saatiin päätökseen huhtikuussa 2013 ja unioni on oikeudellisesti sitoutunut liittymään EIS:een. Tuomioistuimen päätös ei siten voine merkitä päätepistettä neuvotteluille.

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-2/13>

Lihavuus voi merkitä yhdenvertaisesta kohtelusta työssä annetun direktiivin mukaista ”vammaa”

Vaikka mikään unionin oikeuden yleinen periaate ei kiellä lihavuuteen perustuva syrjintää sellaisenaan, lihavuus kuuluu käsitteen ”vamma” piiriin, jos se tietyissä olosuhteissa estää asianomaisen henkilön täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisen työelämään yhdenvertaisesti muiden työntekijöiden kanssa. Tämän tulkinnan vahvisti Euroopan unionin tuomioistuin tuomiossaan 18.12.2014 (C 354/13).

<http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2014-12/cp140183fi.pdf>

Latvian puheenjohtajuuskausi ja ihmisoikeudet

Latvian 1.1.2015 alkaneen EU:n puheenjohtajuuskauden pääprioriteetit on ryhmitelty kolmen pääotsikon alle: kilpailukykyinen Eurooppa, digitaalinen Eurooppa ja sitoutunut Eurooppa. Erityistä ihmisoikeuspainotusta prioriteeteissa ei ole, joskin tietosuoja on nostettu yhdeksi teemaksi digitaalisen Euroopan kehityksessä. Sitoutunutta Eurooppaa eli EU:n roolia globaalina toimijana koskevissa tavoitteissa ykkösprioriteetti on naapuruuspolitiikka ja ennen kaikkea itäinen kumppanuus. Keskeisiä ihmisoikeuskysymyksiä liittyy myös esimerkiksi Syyrian ja Libyan kriiseihin ja EU:iin kohdistuvaan maahanmuuttoon. Post-2015 kehitystavoitteiden osalta Latvia on nostanut esille sukupuolten välisten tasa-arvon ja naisten voimaantumisen.

<https://eu2015.lv/the-presidency-and-eu/priorities-of-the-latvian-presidency>

EU:N perusoikeusvirasto (FRA): Toimivat rikosuhripalvelut tehokkain tapa turvata uhrien oikeudet

EU:n perusoikeusvirasto FRA julkisti 9.1.2015 laajan tutkimuksen rikoksen uhrien asemasta ja tukipalveluista 28 jäsenvaltiossa. Tutkimuksessa painotetaan tuki- ja neuvontapalveluiden merkitystä uhrien oikeuksien toteutumisen kannalta. FRA:n määrittelyssä uhripalvelut tarkoittavat apua ennen oikeusprosessia, sen aikana ja sen jälkeen. Uhrien oikeuksien kannalta keskeistä on FRA:n mukaan myös mahdollisuus saada oikeusapua, uhrien yksilöllisten suojelutarpeiden arviointi, mahdollisuus videoyhteyden hyödyntämiseen oikeudenkäynnissä, erilliset odotustilat uhreille oikeustaloissa sekä uhreja kohtaavien tahojen kouluttaminen uhrien kanssa työskentelyyn.

http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2015-victims-crime-eu-support_en.pdf

Ihmisoikeusjärjestöt maailmalla

Memorial Venäjällä saa jatkaa työtään – toistaiseksi

Venäjän korkein oikeus päätti 28.1.2015, ettei se suostu oikeusministeriön pyyntöön lopettaa tunnetun ihmisoikeusjärjestö Memorialin toimintaa. Oikeusministeriö oli esittänyt vaatimuksensa lokakuussa perustuen lähinnä teknisiin kysymyksiin. Tuomioistuimen mukaan järjestö on korjannut puutteet. Päätöstä siitä, luokitellaanko Memorial ”ulkomaiseksi agentiksi” (foreign agent), odotetaan helmikuun puolivälissä.

<http://itar-tass.com/en/russia/773820>

<http://www.osce.org/odihr/137136>